

1989 он
АРГА БИЛГИЙН ЦАГ ТООНЫ БИЧИГ
 (XVII жарны “Цагаан” хэмээх шарагчин могой жил)

I сар Өвлийн дунд, хөх хулгана бага сар, Нумны орд. Өвлийн адаг, хөхөгчин үхэр их сар, Матарын орд.						
ДА		25 2 хар нохой	2 9 шарагчин могой	10 16 улаан хулгана	17 23 харагчин хонь	23 30 цагаан бар
МЯ		26 3 харагчин гахай	3 10 цагаан морь	11 17 улаагчин үхэр	18 24 хөх бич	24 31 цагагчин туулай
ЛХ		27 4 хөх хулгана	4 11 цагагчин хонь	12 18 шар бар	19 25 хөхөгчин тахиа	
ПҮ		28* 5 хөхөгчин үхэр	5 12 хар бич	13 19 шарагчин туулай	19 26 улаан нохой	
БА		29 6 улаан бар	6 13 харагчин тахиа	14** 20 цагаан луу	20 27 улаагчин гахай	
БЯ		30 7 улаагчин туулай	7 14 хөх нохой	15 21 цагагчин могой	21 28 шар хулгана	
НЯ	24 1 цагагчин тахиа	1 8 шар луу	8 15 хөхөгчин гахай	16 22 хар морь	22 29 шарагчин үхэр	

*Өчүүхэн цасан орох.

**Их цасан орох.

II сар Өвлийн адаг, хөхөгчин үхэр их сар, Матарын орд. Хаврын эхэн, улаан бар бага сар, Хумхын орд.						
ДА		30 6 улаагчин тахиа	8 13 хөх луу	15*** 20 цагагчин гахай	22 27 шар морь	
МЯ		1 7 шар нохой	9 14 хөхөгчин могой	16 21 хар хулгана	23 28 шарагчин хонь	
ЛХ	25 1 хар луу	2 8 шарагчин гахай	10 15 улаан морь	17 22 харагчин үхэр		
ПҮ	26 2 харагчин могой	3 9 цагаан хулгана	11 16 улаагчин хонь	18 23 хөх бар		
БА	27 3 хөх морь	5 10 цагагчин үхэр	12 17 шар бич	19 24 хөхөгчин туулай		
БЯ	28* 4 хөхөгчин хонь	6 11 хар бар	13 18 шарагчин тахиа	20 25 улаан луу		
НЯ	29 5 улаан бич	7 12 харагчин туулай	14** 19 цагаан нохой	21 26 улаагчин могой		

*Хаврын амьсгал орно.

**Хүр усны цаг

***Саран бүтэн хиртэнэ.

III сар					
Хаврын эхэн, улаан бар бага сар, Хумхын орд.					
Хаврын дунд, улаагчин туулай их сар, Загасны орд.					
ДА		29 6 хөхөгчин үхэр	6 13 хар бич	13** 20 шарагчин туулай	20 27 улаан нохой
МЯ		30 7 улаан бар	7 14 харагчин тахиа	14 21 цагаан луу	21 28 улаагчин гахай
ЛХ	23 1 цагаан бич	1 8 улаагчин туулай	8 15 хөх нохой	15 22 цагаагчин могой	22 29 шар хулгана
ПҮ	24 2 цагаагчин тахиа	2 9 шар луу	9 16 хөхөгчин гахай	16 23 хар морь	23 30 шарагчин үхэр
БА	25 3 хар нохой	3 10 шарагчин могой	10 17 улаан хулгана	17 24 харагчин хонь	24 31 цагаан бар
БЯ	26 4 харагчин гахай	4 11 цагаан морь	11 18 улаагчин үхэр	18 25 улаан бич	
НЯ	28* 5 хөх хулгана	5 12 цагаагчин хонь	12 19 шар бар	19 26 хөхөгчин тахиа	

*Ичигсэд хөдлөнө.

**Хаврын өдөр шөнө тэнцэнэ.

IV сар					
Хаврын дунд, улаагчин туулай их сар, Загасны орд.					
Хаврын адаг, шар луу бага сар Хонины орд.					
ДА		27 3 харагчин могой	5 10 цагаан хулгана	12 17 улаагчин хонь	18 24 хөх бар
МЯ		28 4 хөх морь	6 11 цагаагчин үхэр	13 18 шар бич	19 25 хөхөгчин туулай
ЛХ		29* 5 хөхөгчин хонь	7 12 хар бар	14 19 шарагчин тахиа	20 26 улаан луу
ПҮ		30 6 улаан бич	8 13 харагчин туулай	15** 20 цагаан нохой	21 27 улаагчин могой
БА		1 7 улаагчин тахиа	9 14 хөх луу	16 21 цагаагчин гахай	22 28 шар морь
БЯ	25 1 цагаагчин туулай	3 8 шар нохой	10 15 хөхөгчин могой	16 22 хар хулгана	23 29 шарагчин хонь
НЯ	26 2 хар луу	4 9 шарагчин гахай	11 16 улаан морь	17 23 харагчин үхэр	24 30 цагаан бич

*Ханш нээнэ.

**Тариалангийн хур бууна.

V сар					
Хаврын адаг, шар луу бага сар Хонины орд. Зуны эхэн, шарагчин могой бага сар, Үхрийн орд.					
ДА	25 1 цагаагчин тахиа	3 8 шар луу	10 15 хөхөгчин гахай	17 22 хар морь	24 29 шарагчин үхэр
МЯ	27 2 хар нохой	4 9 шарагчин могой	11 16 улаан хулгана	18 23 харагчин хонь	25 30 цагаан бар
ЛХ	28 3 харагчин гахай	5 10 цагаан морь	12 17 улаагчин үхэр	19 24 хөх бич	26 31 цагаагчин туулай
ПҮ	29 4 хөх хулгана	6 11 цагаагчин хонь	13 18 шар бар	20 25 хөхөгчин тахиа	
БА	30* 5 хөхөгчин үхэр	7 12 хар бич	14 19 шарагчин туулай	21 26 улаан нохой	
БЯ	1 6 улаан бар	8 13 харагчин тахиа	15** 20 цагаан луу	22 27 улаагчин гахай	
НЯ	2 7 улаагчин туулай	9 14 хөх нохой	16 21 цагаагчин могой	23 28 шар хулгана	

*Зуны амьсгал орно

**Өчүүхэн дүүрэн буюу малын бага цадлаганы үе

VI сар					
Зуны эхэн, шарагчин могой бага сар, Үхрийн орд. Зуны дунд, цагаан морь их сар, Хамтатгах орд.					
ДА		2 5 улаан бич	9 12 харагчин туулай	15 19 цагаан нохой	23 26 улаагчин могой
МЯ		3* 6 улаагчин тахиа	10 13 хөх луу	16 20 цагаагчин гахай	24 27 шар морь
ЛХ		4 7 шар нохой	11 14 хөхөгчин могой	17** 21 хар хулгана	25 28 шарагчин хонь
ПҮ	27 1 хар луу	5 8 шарагчин гахай	11 15 улаан морь	18 22 харагчин үхэр	26 29 цагаан бич
БА	28 2 харагчин могой	6 9 цагаан хулгана	12 16 улаагчин хонь	19 23 хөх бар	27 30 цагаагчин тахиа
БЯ	30 3 хөх морь	7 10 цагаагчин үхэр	13 17 шар бич	20 24 хөхөгчин туулай	
НЯ	1 4 хөхөгчин хонь	8 11 хар бар	14 18 шарагчин тахиа	21 25 улаан луу	

*Буудай боловсрох цэг

**Зуны нар буцна.

VII сар						
Зуны дунд, цагаан морь их сар, Хамтатгахын орд.						
Зуны адаг, цагаагчин хонь бага сар, Мэлхийн орд.						
ДА		30 3 хөх хулгана	7 10 цагаагчин хонь	14 17 шар бар	21 24 хөхөгчин тахиа	29 31 хар луу
МЯ		1 4 хөхөгчин үхэр	8 11 хар бич	15 18 шарагчин туулай	22 25 улаан нохой	
ЛХ		2 5 улаан бар	9 12 харагчин тахиа	16 19 цагаан луу	23 26 улаагчин гахай	
ПҮ		3 6 улаагчин туулай	10 13 хөх нохой	17 20 цагаагчин могой	24 27 шар хулгана	
БА		4* 7 шар луу	11 14 хөхөгчин гахай	18 21 хар морь	26 28 шарагчин үхэр	
БЯ	28 1 хар нохой	5 8 шарагчин могой	12 15 улаан хулгана	19 22 харагчин хонь	27 29 цагаан бар	
НЯ	29 2 харагчин гахай	6 9 цагаан морь	13 16 улаагчин үхэр	20** 23 хөх бич	28 30 цагаагчин туулай	

*Өчүүхэн халуун болно.

**Их халуун болно.

VIII сар						
Зуны адаг, цагаагчин хонь бага сар, Мэлхийн орд.						
Намрын эхэн, хар бич их сар, Арслангийн орд.						
ДА		6* 7 шарагчин гахай	12 14 улаан морь	20 21 харагчин үхэр	27 28 цагаан бич	
МЯ	30 1 харагчин могой	7 8 цагаан хулгана	13 15 улаагчин хонь	21 22 хөх бар	28 29 цагаагчин тахиа	
ЛХ	1 2 хөх морь	8 9 цагаагчин үхэр	14 16 шар бич	22 23 хөхөгчин туулай	29 30 хар нохой	
ПҮ	2 3 хөхөгчин хонь	8 10 хар бар	15 17 шарагчин тахиа	23** 24 улаан луу	30 31 харагчин гахай	
БА	3 4 улаан бич	9 11 харагчин туулай	16 18 цагаан нохой	24 25 улаагчин могой		
БЯ	4 5 улаагчин тахиа	10 12 хөх луу	18 19 цагаагчин гахай	25 26 шар морь		
НЯ	5 6 шар нохой	11 14 хөхөгчин могой	19 20 хар хулгана	26 27 шарагчин хонь		

*Намрын амьсгал орно.

**Сэрүүн болно.

IX сар		Намрын дунд, харагчин тахиа бага сар, Охины орд. Намрын адаг, хөх нохой их сар, Чинлүүрийн орд.			
ДА		4 4 улаагчин туулай	11 11 хөх нохой	18 18 цагаагчин могой	26 25 шар хулгана
МЯ		5 5 шар луу	12 12 хөхөгчин гахай	19 19 хар морь	27 26 шарагчин үхэр
ЛХ		6 6 шарагчин могой	13 13 улаан хулгана	21 20 харагчин хонь	28 27 цагаан бар
ПҮ		7 7 цагаан морь	14 14 улаагчин үхэр	22 21 хөх бич	29 28 цагаагчин туулай
БА	1 1 хөх хулгана	8* 8 цагаагчин хонь	15 15 шар бар	23 22 хөхөгчин тахиа	30 29 хар луу
БЯ	2 2 хөхөгчин үхэр	9 9 хар бич	16 16 шарагчин туулай	24** 23 улаан нохой	1 30 харагчин могой
НЯ	3 3 улаан бар	10 10 харагчин тахиа	17 17 цагаан луу	25 24 улаагчин гахай	

*Цагаан шүүдэр бууна.

**Намрын өдөр шөнө тэнцэнэ.

X сар		Намрын адаг, хөх нохой их сар, Чинлүүрийн орд. Өвлийн эхэн, хөхөгчин гахай их сар, Хилэнцийн орд.				
ДА		3 2 хөхөгчин хонь	9 9 хар бар	17 16 шарагчин тахиа	24** 23 улаан луу	1 30 харагчин гахай
МЯ		3 3 улаан бич	10 10 харагчин туулай	18 17 цагаан нохой	25 24 улаагчин могой	2 31 хөх хулгана
ЛХ		4 4 улаагчин тахиа	11 11 хөх луу	19 18 цагаагчин гахай	26 25 шар морь	
ПҮ		5 5 шар нохой	12 12 хөхөгчин могой	20 19 хар хулгана	27 26 шарагчин хонь	
БА		6 6 шарагчин гахай	13 13 улаан морь	21 20 харагчин үхэр	28 27 цагаан бич	
БЯ		7 7 цагаан хулгана	15 14 улаагчин хонь	22 21 хөх бар	29 28 цагаагчин тахиа	
НЯ	2 1 хөх морь	8* 8 цагаагчин үхэр	16 15 шар бич	23 22 хөхөгчин туулай	30 29 хар нохой	

*Хүйтэн шүүдэр бууна.

**Хяруу унана.

XI сар Өвлийн эхэн, хөхөгчин гахай их сар, Хилэнцийн орд. Монгол зурхайн ёсоор өвлийн эхэн илүү бага сар.					
ДА		8 6 цагаан морь	15 13 улаагчин үхэр	23 20 хөх бич	29 27 цагаагчин туулай
МЯ		9 7 цагаагчин хонь	16 14 шар бар	24 21 хөхөгчин тахиа	30 28 хар луу
ЛХ	3 1 хөхөгчин үхэр	10 8 хар бич	18 15 шарагчин туулай	25** 22 улаан нохой	1 29 харагчин могой
ПҮ	4 2 улаан бар	11 9 харагчин тахиа	19 16 цагаан луу	26 23 улаагчин гахай	1 30 хөх морь
БА	5 3 улаагчин туулай	12 10 хөх нохой	20 17 цагаагчин могой	27 24 шар хулгана	
БЯ	6 4 шар луу	13 11 хөхөгчин гахай	21 18 хар морь	27 25 шарагчин үхэр	
НЯ	7* 5 шарагчин могой	14 12 улаан хулгана	22 19 харагчин хонь	28 26 цагаан бар	

*Өвлийн амьсгал орно.

**Өчүүхэн цас орно.

XII сар Монгол зурхайн ёсоор өвлийн эхэн илүү бага сар. Өвлийн дунд, улаан хулгана их сар, Нумны орд.					
ДА		6 4 шар нохой	14 11 хөхөгчин могой	21 18 хар хулгана	28 25 шарагчин хонь
МЯ		7 5 шарагчин гахай	15 12 улаан морь	22 19 харагчин үхэр	29 26 цагаан бич
ЛХ		8 6 цагаан хулгана	16 13 улаагчин хонь	23 20 хөх бар	30 27 цагаагчин тахиа
ПҮ		9* 7 цагаагчин үхэр	17 14 шар бич	24 21 хөхөгчин туулай	1 28 хар нохой
БА	3 1 хөхөгчин хонь	10 8 хар бар	18 15 шарагчин тахиа	25** 22 улаан луу	1 29 харагчин гахай
БЯ	4 2 улаан бич	12 9 харагчин туулай	19 16 цагаан нохой	26 23 улаагчин могой	2 30 хөх хулгана
НЯ	5 3 улаагчин тахиа	13 10 хөх луу	20 17 цагаагчин гахай	27 24 шар морь	3 31 хөхөгчин үхэр

*Их цас орно.

**Өвлийн нар буцаж ес эхэлнэ.

Зохиож хэвлэлд бэлтгэсэн
ШУА-ийн ФСЭХ-ийн эрдэм шинжилгээний
ажилтан Л. ТЭРБИШ